

SODBA Z ZOPER REPUBLIKO SLOVENIJO

SVET EVROPE

EVROPSKO SODIŠČE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

TRETJA SEKCIJA

Pritožba št. 43155/05

SODBA

STRASBOURG

30. november 2010

Ta sodba bo postala dokončna v skladu z okoliščinami, določenimi v drugem odstavku 44. člena Konvencije. Mogoče je, da bodo na njej opravljeni uredniški popravki.

V zadevi Z. proti Sloveniji
je senat Evropskega sodišča za človekove pravice (tretja sekcija) v sestavi:
Josep Casadevall, predsednik,
Elisabet Fura,
Boštjan M. Zupančič,
Alvina Gyulumyan,
Ineta Ziemele,
Luis López Guerra,
Ann Power, sodniki,
in Santiago Quesada, sodni tajnik,
po tajnem posvetovanju dne 9. novembra 2010
izdal naslednjo sodbo, ki je bila sprejeta istega dne:

POSTOPEK

1. Zadeva je nastala na podlagi pritožbe (št. 43155/05) proti Republiki Sloveniji, ki sta jo 19. decembra 2005 pri Sodišču vložila dva slovenska državljana, S.Z. (v nadaljevanju: prvi pritožnik) in N.Z. (v nadaljevanju: druga pritožnica) na podlagi 34. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: Konvencija). Predsednik senata je ugodil zahtevi pritožnikov, da naj se ime druge pritožnice ne razkrije. Predsednik Senata se je nadalje na lastno pobudo odločil, da omogoči prvemu pritožniku anonimnost v skladu s tretjim odstavkom 47. člena sodnega reda Sodišča.
2. Pritožnika je zastopal gospod B. Verstovšek, odvetnik s pisarno v Celju.

Slovensko vlado (v nadaljevanju: Vlada) je zastopal gospod Lucijan Bembič, generalni državni pravobranilec.

3. Pritožnika sta se na podlagi prvega odstavka 6. člena Konvencije in 7. člena Evropske konvencije o uresničevanju otrokovih pravic, da je bilo trajanje postopka pred domačimi sodišči v zvezi s skrbništvom otroka in ureditve stikov, predolgo. Nadalje sta zatrjevala, na podlagi 8. člena Konvencije, da so bili zaradi neučinkovitosti postopka prvemu pritožniku onemogočeni stiki z drugo pritožnico ter da nacionalne oblasti niso uspele obvarovati interesov druge pritožnice.

4. Dne 2. septembra 2008 je predsednik tretje sekcije odločil, da o pritožbi v zvezi z zadevnimi zamudami v postopku gled skrbništva otroka in ureditve stikov obvesti Vlado. Ravno tako je odločil, da hkrati preuči tako utemeljenost pritožbe kot tudi njeno dopustnost (tretji odstavek 29. člena).

DEJSTVA

I. Okoliščine v zadevi

A. Ozadje zadeve

5. Prvi pritožnik, S.Z., je slovenski državljan, ki se je rodil leta 1955 in živi v Celju. Prvi pritožnik je oče druge pritožnice, N.Z.

6. Prvi pritožnik je več let živel v zunajzakonski skupnosti z O.Č. Dne 18. julija 1997 se je rodila njuna hči, druga pritožnica.

7. Potem, ko sta se prvi pritožnik in O.Č. razšla leta 2001, je druga pritožnica živela z O.Č., njeno materjo.

8. Leta 2001 in 2002 je O.Č. trpela za duševno motnjo ter je bila posledično zdravljena v psihiatrični bolnišnici Vojnik. Medtem, ko je bila hospitalizirana, je prvi pritožnik skrbel za drugo pritožnico.

B. Postopki pred civilnim sodiščem glede skrbništva in ureditve stikov

9. Dne 22. junija 2004 je O.Č. pri Okrožnem sodišču v Celju začela postopek in zahtevala polno skrbništvo nad drugo pritožnico.

10. Dne 18. avgusta 2004 je sodišče zaprosilo Center za socialno delo Celje, da izda mnenje ter ugotovi, pri katerem izmed staršev bodo koristi otroka bolje zaščitene. Sodišče je prejelo poročilo 21. septembra 2004. Center za socialno delo Celje je obvestil sodišče, da se prvi pritožnik in O.Č. nista uspela sporazumeti v zvezi s skrbništvom do 22. junija 2004, oz. datuma, ko je O.Č. pri sodišču vložila tožbo. Ravno tako je Center ugotovil, da je O.Č. primerno skrbela za drugo pritožnico in da prvi pritožnik ni izrazil nobenega nasprotovanja temu, da druga pritožnica živi s svojo materjo, pod pogojem, da se mu omogoči pravica do stikov. Center za socialno delo Celje je ravno tako ugotovil, da O.Č. ne preprečuje stikov med pritožnikoma.

11. Dne 7. marca 2005 je sodišče prejelo dodatno poročilo Centra za socialno delo Celje. Slednji je obvestil sodišče, da je prvi pritožnik želel deljeno skrbništvo nad drugo pritožnico. Ne glede na to, bi se strinjal, da se O.Č. dodeli polno skrbništvo, ampak le če ga bo O.Č. vsakodnevno obveščala o tem, kako je druga pritožnica. Ob tej priložnosti je Center za socialno delo Celje obvestil sodišče tudi o tem, da je poročilo zahtevalo od šole druge pritožnice ter psihiatrinje O.Č. V zvezi s tem je sodišče 14. marca 2005 prejelo poročilo psihiatrinje O.Č., v katerem je sporočila, da O.Č. zavrača zdravljenje. Psihiatrinja je nadalje menila, da je vprašanje zmožnosti O.Č., da skrbi za drugo pritožnico, zelo kompleksno in da lahko posledično zgolj izvedenec za področje psihiatrije pripravi verodostojno poročilo.

12. Poleg tega je 14. marca 2005 sodišče opravilo obravnavo in določilo izvedenca za področje psihiatrije.

13. Dne 17. marca 2005 je prvi pritožnik zaprosil, da je oproščen plačila sodnih taks. Dne 28. marca 2005 je sodišče ugodilo zahtevku prvega pritožnika.

14. Dne 4. aprila 2005 je sodišče določilo izvedenca za psihologijo, D.T., zato da določi, kateremu staršu je potrebno dodeliti skrbništvo.

15. Po tem, 8. aprila 2005, je O.Č. zahtevala, da se izvedenca D.T. razreši, ker se je pred tem zdravila pri njemu.

16. Dne 11. aprila 2005 je sodišče določilo novo izvedenko - klinično psihologinjo, M.G.V.

17. Dne 9. maja 2005 je sodišče prejelo pismo psihiatrinje O.Č., ki je sporočila, da je O.Č., ki je trpela za eksogeno psihozo, zavračala zdravljenje.

18. Ob opiranju na to pismo, je prvi pritožnik 8. junija 2005 sodišče zaprosil, da izda začasno odredbo o stikih, medtem ko teče glavni pravdni postopek.

19. Dne 20. junija 2005 je izvedenka M.G.V. predložila svoje poročilo. Ob pomoči psihiatra, ki je bil povabljen, da sodeluje v preiskovalnem postopku je izvedenka ugotovila, da oba starša trpita za duševno motnjo. Zaključila je, da se lahko skrbništvo kljub temu dodeli O.Č., pod pogojem, da prejema primerno zdravljenje, medtem ko naj se prvemu pritožniku dovolijo redni stiki.

20. Tudi 20. junija 2005 je sodišče zaprosilo Center za socialno delo Celje, da ga obvesti o napredku o ureditvi stikov med prvim pritožnikom in O.Č.

21. Dne 30. junija 2005 je Center za socialno delo Celje predložil poročilo, v katerem je obvestil sodišče, da je prvi pritožnik 6. aprila 2005 zahteval formalno ureditev stikov ter trdil, da mu je O.Č. od 31. marca 2005 preprečevala stike z drugo pritožnico. Posledično je Center za socialno delo Celje pripravil osnutek dogovora, vendar ga O.Č. ni hotela podpisati, ker je trdila, da bo sodišče v vsakem primeru uredilo pravico do stikov v pravnem postopku. Poleg tega je Center za socialno delo Celje obvestil sodišče, da sta se O.Č. in druga pritožnica pred kratkim izselili iz njunega stanovanja in sta živeli v materinskem domu za matere brez doma.

22. Dne 5. julija 2005, po zgoraj omenjenem poročilu Centra za socialno delo Celje in ob opiranju na dejstvo, da je druga pritožnica živel v stanovanju za brezdomce, je prvi pritožnik ponovno zahteval, da mu sodišče z začasnim ukrepom omogoči redne stike z drugo pritožnico.

23. Medtem je sodišče 1. julija 2005 izdalo sklep v zvezi s stroški izvedencev.
24. Dne 12. julija 2005 je prvi pritožnik vložil nasprotno tožbo in zahteval polno skrbništvo nad drugo pritožnico ter preživnino. Predlagal je tudi, da se dovoli stike med O.Č. in drugo pritožnico.
25. Dne 23. avgusta 2005 je prvi pritožnik odpovedal pooblastilo za zastopanje svojemu odvetniku.
26. Dne 27. septembra 2005 je prvi pritožnik, ki ga je zastopal nov odvetnik, vložil pripravljalne vloge, s katerimi je spremenil in razširil svoj zahtevek ter zahteval polno skrbništvo nad drugo pritožnico in preživnino, po drugi strani pa je dovolil redne stike z O.Č. Kot alternativno možnost je zahteval redne stike z drugo pritožnico ter tudi redne stike ostalih sorodnikov z drugo pritožnico. Poleg tega je zaprosil, da se sprejme začasni ukrep v zvezi z vsemi njegovimi zahtevami.
27. Dne 28. septembra 2008 je sodišče opravilo obravnavo. Po tem je sodišče izdalo sklep, s katerim je ugotovilo, da bi bilo potrebno zahtevo prvega pritožnika v zvezi s stiki med drugo pritožnico in ostalimi sorodniki, kakor tudi njegovo zahtevo za začasni ukrep v zvezi s tem, obravnavati v nepravdnem postopku. Sodišče je torej razglasilo, da je ta del zahtevka izven pristojnosti sodišča.
28. Medtem je na nedoločen datum O.Č. vložila kazensko ovadbo zoper prvega pritožnika ter zatrjevala, da je prvi pritožnik spolno zlorabljal drugo pritožnico. Zgleda, da je, ravno tako na nedoločen datum, prvi pritožnik vložil kazensko ovadbo zoper O.Č. zaradi zanemarjanja otroka.
29. Dne 4. oktobra 2005 je sodišče zaprosilo psihiatrinjo O.Č., da sporoči, ali se O.Č. zdravi. Nadalje je zahtevalo od Centra za socialno delo Celje, da ga obvesti o zdravstvenem stanju O.Č. ter o dejstvu ali res živi v materinskem domu. Sodišče je tudi zahtevalo, da ga Okrožno državno tožilstvo obvesti o napredku kazenskega postopka proti prvemu pritožniku.
30. Potem, 19. oktobra 2005 je Državno tožilstvo obvestilo sodišče, da bo imenovan izvedenec, zato da se ugotovi, ali je bila druga pritožnica spolno zlorabljena.
31. Dne 24. oktobra 2005 je sodišče prejelo poročilo psihiatrinje O.Č., ki je sporočila, da O.Č. zavrača zdravljenje. Psihiatrinja je tudi opazila, da je bolj mirna, odkar z drugo pritožnico živita v materinskem domu.
32. Dne 25. oktobra 2005 je prvi pritožnik vložil pripravljalno vlogo in urgiral pri sodišču, da odredi začasni ukrep, ki ga je zahteval 27. septembra 2005.
33. Dne 28. novembra 2005 je sodišče zavrnilo zahtevek pritožnika za začasni ukrep v zvezi s skrbništvom in preživnino, kot tudi alternativni zahtevek, da se omogoči stike z drugo pritožnico (glej 26. odstavek zgoraj). Kljub temu je sodišče na lastno pobudo in pod drugačnimi pogoji omogočilo stike med obema pritožnikoma (vsako sredo za eno uro).
34. Dne 13. decembra 2005 se je prvi pritožnik pritožil na ta sklep.
35. Dne 14. decembra 2005 je sodišče prejelo poročilo Centra za socialno delo Celje, v katerem je slednji, med drugim, ugotovil, da so stiki med pritožnikoma v najboljšem interesu otroka. Nadalje je ugotovil, da stiki potekajo v skladu s sklepom sodišča z dne 28. novembra 2005.

36. Dne 5. januarja 2006 je Višje sodišče v Celju razveljavilo sklep sodišča prve stopnje v zvezi s začasno odredbo ter vrnilo zadevo v ponovno odločanje.

37. Dne 19. in 26. januarja ter 3. februarja 2006 je prvi pritožnik urgiral pri sodišču, da ponovno preuči zadevo in odredi zahtevan začasni ukrep.

38. Medtem je 24. januarja 2006 O.Č. vložila pripravljalno vlogo, s katero je obvestila sodišče, da se je njeno zdravstveno stanje izboljšalo. Posledično je zaprosila sodišče, da ponovno določi izvedenca ali da zahteva pripravo dodatnega poročila. Poleg tega je navedla, da se prvemu pritožniku ne sme zaupati dolgoročnega skrbništva nad drugo pritožnico, ker proti njemu teče kazenski postopek in je osumljen spolne zlorabe mladoletne osebe.

39. Dne 2. februarja 2006 je sodišče določilo narok za obravnavo. Istega dne je zahtevalo, da ga Center za socialno delo Celje obvesti, med drugim, o pogojih, v katerih živi prvi pritožnik, o zdravstvenem stanju O.Č., šolskem uspehu druge pritožnice ter da opravi razgovor z drugo pritožnico. Sodišče je zahtevalo hiter odgovor. Nadalje je sodišče zahtevalo, da psihiatrinja O.Č. predloži informacije o njenem zdravljenju, ter poizvedelo pri Okrožnem državnem tožilstvu o poteku kazenskega postopka proti prvemu pritožniku. Okrožno državno tožilstvo je odgovorilo 6. februarja 2006. V svojem poročilu je sporočilo, da so preiskovalni ukrepi proti prvemu pritožniku zaradi spolnega napada še vedno v teku. Obenem je obvestilo sodišče še o kazenskem postopku proti O.Č. zaradi poneverbe in ponarejanja dokumentov. Center za socialno delo Celje je odgovoril 7. februarja 2006 ter ugotovil, da je druga pritožnica izrazila željo, da bi živela s svojo materjo. Psihiatrinja O.Č. je odgovorila 10. februarja 2006 in sporočila, da O.Č. nadaljuje z zdravljenjem in da se njeno zdravstveno stanje ni poslabšalo. Psihiatrinja je izrazil tudi pogled, da je O.Č. dobra mati in da je čustveno navezana na drugo pritožnico.

40. Medtem je 9. februarja 2006 sodišče opravilo obravnavo in zahtevalo, da Psihiatrična klinika določi izvedenca psihiatra. Nadalje je sodišče izdalo sklep, s katerim je zavrnilo zahtevek pritožnika v zvezi s skrbništvom in preživnino, vendar je ugodilo subsidiarnemu zahtevku za vzdrževanje stikov z drugo pritožnico. Sklep se je v zadevnem delu glasil, kot sledi:

“Otrok lahko vidi svojega očeta vsak ponedeljek, sredo in petek po šoli. Oče jo pobere na domu njene matere ob 16h in je lahko z njo do 18h.

Otrok lahko vidi svojega očeta vsako drugo soboto; njen oče jo pobere na materinem domu ob 9h in je lahko z njo do 18h.

Otrok bo preživel zimske počitnice z materjo, prvomajske počitnice z očetom, krompirjeve počitnice z materjo in božične počitnice, od 24. decembra do 29. decembra z očetom ter od 29. decembra do 2. januarja z materjo.

V času poletnih šolskih počitnic bo otrok preživel z očetom štiri tedne (dva tedna v juliju in dva tedna v avgustu).”

41. Dne 22. februarja 2006 je O.Č. vložila pripravljalne vloge, v katerih je sodišču poslala najemno pogodbo za novo stanovanje, v katerem je sedaj živela z drugo pritožnico.

42. Dne 25. aprila 2006 je Policijska postaja v Celju na zahtevo sodišča sporočila, da so obravnavali številne zadeve v zvezi z drugo pritožnico. Na primer, O.Č. je zatrjevala, da je bila druga pritožnica ugrabljena, ko jo je pravzaprav iz vrtca odpeljal prvi pritožnik. Ob drugi priložnosti je izrazila strah, da bo prvi pritožnik drugo pritožnico, ki jo je hotel odpeljati na sprehod, odpeljal na neznan kraj. Kar se prvega pritožnika tiče, pa je dvakrat zatrjeval, da je O.Č. odšla z drugo pritožnico. V izvirniku piše: »da je O.Č. odšla s prvim pritožnikom neznan kam«, ne da bi mu povedala kam.

43. Dne 11. in 24. maja 2006 je prvi pritožnik vložil pripravljalne vloge, v katerih je zahteval, da se mu sporoči ime izvedenca, ki ga je določila Psihiatrična klinika (glej 40. odstavek zgoraj).

44. Dne 15. maja 2006 je sodišče prejelo poročilo Centra za socialno delo Celje, v katerem je slednji ugotovil, da je stanovanje O.Č. zadostno opremljeno in čisto.

45. Dne 7. junija 2006 je prvi pritožnik zahteval, da sodišče naloži kazen O.Č., ker ni ravnala skladno s sklepom sodišča z dne 9. februarja 2006 in je onemogočala stike med 27. aprilom in 5. junijem 2006. Dne 20. junija 2006 je O.Č. vložila pripravljalne vloge, ki se nanašajo na obtožbe prvega pritožnika v zvezi s tem. Trdila je, da prvi pritožnik sam ni želel imeti stikov z drugo pritožnico.

46. Po zahtevi prvega pritožnika, da oglobi O.Č. je sodišče zahtevalo, da Center za socialno delo Celje pripravi poročilo v zvezi z izvrševanjem pravice do stikov prvega pritožnika. Poročilo je bilo predloženo 29. junija 2006. Center za socialno delo Celje je obvestil sodišče, da v zvezi s tem nima nobenih uradnih podatkov. Ne glede na to, se je prvi pritožnik pojavil v njihovih prostorih ter trdil, da 28. aprila 2006 ni bilo stikov. Nadalje je Center za socialno delo obvestil sodišče, da se je O.Č. udeležila svetovanja pri socialnem delavcu in da se je močno trudila, da zagotovi zdrav razvoj druge pritožnice. Po poročilu sodeč naj bi O.Č. povedala socialnemu delavcu, da druga pritožnica ni preživela celotnih prvomajskih počitnic s prvim pritožnikom. Ob drugi priložnosti, 12. maja 2006, je O.Č. zatrjevala da naj bi se prvi pritožnik grdo (nasilno) vedel do druge pritožnice. Izgleda, da je prvi pritožnik peljal drugo pritožnico k frizerju, kjer so jo ostrigli. Dne 22. maja 2006 je O.Č. obvestila Center za socialno delo, da so stiki potekali v skladu z dogovorom, vendar druga pritožnica ni želela prenočiti na domu prvega pritožnika. Center za socialno delo Celje je tudi opozoril, da bi globa O.Č. predstavljala nepotrebno breme glede na njeno finančno stanje.

47. Dne 21. avgusta 2006 je prvi pritožnik vložil pripravljalne vloge v katerih je trdil, da O.Č. trpi za duševno boleznijo in ima zato popačen občutek za realnost. Ponovno je zahteval polno skrbništvo druge pritožnice in zahteval, da sodišče urgira pri določenem izvedencu, da pripravi poročilo.

48. Dne 25. septembra 2006 je prvi pritožnik drugič zahteval od sodišča, da oglobi O.Č., ker je ponovno onemogočala stike ob triindvajsetih priložnostih med 9. junijem in 22. septembrom 2006.

49. Dne 5. oktobra 2006 je določen izvedenec, klinični psiholog (B.Z.) oddal svoje poročilo. Ugotovil je, da si druga pritožnica želi imeti neomejen stik s prvim pritožnikom in da bi lahko kakršnakoli sprememba obstoječih okoliščin zapletla položaj.

50. Dne 25. oktobra 2006 je sodišče ponovno zaprosilo Center za socialno delo Celje in Okrožno javno tožilstvo, da predložita podobne podatke, kot jih je zahtevalo 4. oktobra 2005 in 2. februarja 2006 (glej 29. in 39. odstavek zgoraj). Poleg tega je sodišče prosilo Center za socialno delo Celje, da opravi razgovor z drugo pritožnico zato, da ugotovi, kje bi rada živela in ali želi imeti stike s prvim pritožnikom.

51. Dne 8. novembra 2006 je Okrožno javno tožilstvo obvestilo sodišče, da je bila kazenska preiskava v zvezi z domnevno spolno zlorabo druge pritožnice zavržena, vendar je Okrožno državno tožilstvo vložilo pritožbo. Vse obtožbe zoper O.Č. v zvezi z zanemarjanjem otroka so bile opuščene.

52. Dne 4. decembra 2006 je Center za socialno delo Celje predložilo poročilo v zvezi z dvema razgovoroma z drugo pritožnico. Med prvim razgovorom je druga pritožnica izrazila željo, da bi živela s svojo materjo in da bi imela redne stike s prvim pritožnikom, kajti rada je imela oba starša. Drug razgovor ni bil uspešen, saj je druga pritožnica sobo zapustila v solzah. Center za socialno delo Celje je zaključil, da je bila druga pritožnica ranljiva in nemirna; psihološka ocena bi bila torej v pomoč. Nadalje je Center za socialno delo Celje obvestil sodišče, da je bila druga pritožnica ob več priložnostih odsotna od pouka. V zvezi z zdravstvenim stanjem O.Č. je ugotovil, da se po mnenju psihiatra O.Č. njeno zdravstveno stanje v zadnjem letu ni poslabšalo, saj se je zdravila.

53. Dne 5. decembra 2006 je prvi pritožnik vložil pripravljalne vloge. Zahteval je, da sodišče obrazloži, zakaj je bil določen izvedenec za psihologijo, čeprav se je sodišče odločilo, da določi psihiatra.

54. Dne 6. decembra 2006 je sodišče opravilo obravnavo. Odločilo je, da spis pošlje na Psihiatrično kliniko, ki je nato predložila poročilo izvedenca psihologa, v nasprotju s sklepom sodišča. Dne 12. decembra 2006 je sodišče izdalo sklep, s katerim je Psihiatrični kliniki odredilo, da določi psihiatra. Ne glede na to, je 31. januarja 2007 Psihiatrična klinika obvestila sodišče, da bo določila izvedenca kliničnega psihologa. Na dodatno zahtevo sodišča je Psihiatrična klinika 22. februarja 2007 končno določila psihiatrinjo, M.Ž.T.

55. Dne 28. februarja 2007 je sodišče ponovno zaprosilo Center za socialno delo Celje, da se pozanima o drugi pritožnici, zlasti ali je bila odsotna iz šole. V svojem odgovoru z dne 13. marca 2007 je Center za socialno delo Celje ugotovil, da druga pritožnica ni več odsotna iz šole in da O.Č. dobro skrbi zanjo. Poleg tega je navedel, da je O.Č. kupila novo stanovanje in da, glede na navedbe O.Č., prvi pritožnik že več let ni plačal preživitve.

56. Medtem je 2. marca 2007 prvi pritožnik vložil nadzorstveno pritožbo po Zakonu o pravici do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (v nadaljevanju: Zakon 2006), zato da pospeši postopek.

57. Dne 6. marca 2007 je izvedenka M.Ž.T predložila svoje poročilo. Opravila je

sintezo O.Č.-jinega zdravstvenega stanja: slednja je trpela za paranoično psihozo in je bila zaradi tega petkrat hospitalizirana med leti 1998 in 2007. Izvedenka je tudi opazila, da je O.Č. dolgo časa zavračala zdravljenje ter se ni zavedala svojega zdravstvenega stanja. O.Č. je na razgovoru izjavila, da ni dovolila prvemu pritožniku stikov od 31. januarja 2007 naprej, saj se je druga pritožnica bala svojega očeta. Izvedenka je nadalje pregledala drugo pritožnico, ki ji je povedala, da rada preživlja čas s prvim pritožnikom. Prvi pritožnik se ni udeležil razgovora s psihiatrinjo. Po pregledu je izvedenka zaključila, da je O.Č. dobro skrbela za drugo pritožnico, ki bi lahko bila v nevarnosti le, če bi bila izpostavljena aktivni fazi bolezni O.Č. Ne glede na to pa je izjavila, da, če bo O.Č. nadaljevala z zdravljenjem, se bo njeno zdravstveno stanje izboljšalo. Kar se tiče stikov med pritožnikoma, je ugotovila, da bi morala še naprej ostati v stiku kot do sedaj, ali pa bi morala preživeti skupaj še več časa, če bi tako želela druga pritožnica. Vseeno pa bi moral biti prvi pritožnik po mnenju izvedenke bolj kreativen in skupaj početi več aktivnosti z drugo pritožnico.

58. Dne 26. marca 2007 je sodišče ponovno zaprosilo Center za socialno delo Celje in psihiatrinjo O.Č., da predložita podobne podatke, kot jih je zahtevalo 2. februarja 2006 (glej 39. odstavek zgoraj). Poleg tega je sodišče zahtevalo, da Celje za socialno delo izda priporočilo, kateremu izmed staršev naj se dodeli skrbništvo, in ugotovi ali bi kontakt druge pritožnice s staršem, ki ni skrbnik, ne glede na to za katerega gre, bil v najboljšem interesu otroka. Poročilo Centra za socialno delo Celje z dne 23. maja 2007 ni vsebovalo odgovora, kateremu izmed staršev bi bilo treba dodeliti skrbništvo. Navajalo je tudi, da se mora mnenje v zvezi s tem opirati na poročilo v zvezi z zdravstvenim stanjem O.Č.

59. Dne 30. marca 2007 je bilo sodišče obveščeno, da je bila proti prvemu pritožniku vložena ovadba zaradi ogrožanja javne varnosti, proti O.Č. pa zaradi goljufije.

60. Dne 13. aprila 2007 je predsednik sodišča, ob opiranju na 1. točko 6. člena in 4. točke 6. člena Zakona 2006, odgovoril na nadzorstveno pritožbo (glej 56. odstavek zgoraj) ter izjavil, da bo opravil obravnavo v roku štirih mesecev od prejema nadzorstvene pritožbe, t.j. 7. maja 2007. V vmesnem času je sodišče 13. aprila 2007 odpovedalo obravnavo, kajti odvetnik O.Č. se ni uspel držati dogovora.

61. Tudi 13. aprila 2007 je prvi pritožnik vložil pripravljalne vloge. Zahteval je začasni ukrep, s katerim bi se mu nemudoma dodelilo skrbništvo, medtem ko naj bi se stiki med O.Č. in drugo pritožnico prekinili ali izvajali pod nadzorom.

62. Dne 16. aprila 2007 je sodišče prejelo poročilo psihiatra O.Č., iz katerega je bilo razvidno, da ga je O.Č. redno obiskovala in da zdravljenje ni imelo negativnih učinkov na njene kognitivne in duševne zmožnosti ter tako ni vplivalo na njen odnos do druge pritožnice.

63. Dne 18. aprila 2007 je bilo sodišče obveščeno, da je Center za socialno delo Celje prvemu pritožniku sporočil, da ne more zagotoviti, da bodo stiki potekali na način, kot ga je določilo sodišče. Po tistem je O.Č. vložila pripravljalno vlogo, v kateri je, med drugim, poudarila, da ni preprečevala stikov, pač pa je bila druga pritožnica tista, ki ni želela imeti stikov s prvim pritožnikom.

64. Dne 26. aprila 2007 je psihiatrinja O.Č. obvestila sodišče, da se duševna bolezen razvija naprej in da je ponovno pričela zavračati zdravljenje.

65. Medtem je sodišče določilo narok za neformalni razgovor z drugo pritožnico za 7. maj 2007. Ne glede na to je bil razgovor na zahtevo prvega pritožnika sine die odložen, kajti druga pritožnica je bila v stanju šoka zaradi hospitalizacije matere v ustanovi za duševno bolne dva dni pred datumom razgovora. Po tistem je sodišče zaprosilo ustanovo za duševno bolne, kjer je bila hospitalizirana O.Č., da naj ga obvesti o trajanju njenega zdravljenja ter o njenem zdravstvenem stanju, ko je bila sprejeta v bolnišnico. Bolnišnica je ravno tako zahtevala, da poda mnenje, ali je O.Č. sposobna skrbeti za drugo pritožnico, glede na njeno zdravstveno stanje pred sprejemom v bolnišnico.

66. Obravnava, sklicana za 25. maja 2007, je bila odložena, ker je prvi pritožnik zbolel.

67. Ne glede na to, je, kasneje istega dne, sodišče opravilo razgovor z drugo pritožnico. Slednja je sodišču povedala, da ne želi preživljati časa s prvim pritožnikom, ker v njegovem domu ni igrač ter da ne želi živeti pri njemu, medtem ko je O.Č. hospitalizirana. Povedala je, da bi raje živel pri babici ali pri starejšemu bratu. Povedala je tudi, da po tistem, ko jo je prvi pritožnik odpeljal k frizerju, da jo postrijejo, se ni hotela z njim videti ob dveh priložnostih. Vseeno pa ga je bila pripravljena videvati v bodoče, da se zagotovi stike. Po razgovoru je sodišče zaprosilo Center za socialno delo Celje, da najde tretjo osebo, ki bo nastopila kot rejnik ter bo hkrati tudi psihološko pripravila drugo pritožnico na to možnost.

68. Medtem je bila 21. maja 2007 O.Č. odpuščena iz bolnišnice.

69. Dne 12. junija 2007 je sodišče zaprosilo izvedenko M.Ž.T., da pripravi dodatno poročilo. Izvedenko je prosilo, da opravi razgovor s prvim pritožnikom in da oceni ali je v otrokovem najboljšem interesu, da se njemu dodeli skrbništvo. Sodišče je tudi zahtevalo od izvedenke, da v preiskovalni postopek povabi izvedenca psihologa, ki bi pregledal in opravil razgovor z drugo pritožnico. V svoji zahtevi je sodišče poudarilo, da je zadeva zelo nujna.

70. Dne 16. avgusta 2007 je izvedenka M.Ž.T. predložila dodatno poročilo, s katerim je sodišče obvestila, da se prvi pritožnik ni hotel udeležiti razgovora. Ravno tako je opazila, da je druga pritožnica čustveno navezana na O.Č. Ob upoštevanju zdravstvenega stanja O.Č. in navezanosti druge pritožnice na svojo mater, je izvedenka odsvetovala, da bi se drugo pritožnico dalo v rejo. Priporočila je, da naj druga pritožnica živi pri O.Č., prvi pritožnik pa naj skrbi zanjo med akutnimi fazami bolezni O.Č.

71. Narok za obravnavo, sklican za 29. avgusta 2007, je bil odpovedan zaradi dejstva, ker izvedenec psiholog še ni uspel pregledati druge pritožnice.

72. Dne 28. avgusta 2007 je Center za socialno delo Celje predložil dopolnilno poročilo k poročilu, ki ga je predložil 23. maja 2007 (glej 58. odstavek zgoraj) ter obvestil sodišče, da je O.Č. v vmesnem času pregledal njen psihiater, ki je ugotovil poslabšanje zdravstvenega stanja O.Č., čeprav je imel vtis, da se O.Č. želi zdraviti. Center za socialno delo Celje je tudi obvestil sodišče, da se prvi pritožnik ni udeležil razgovora, ki je bil načrtovan, zato da se ugotovi ali lahko skrbi za drugo

pritožnico ali bi bilo bolje dati drugo pritožnico v rejo, čemer O.Č. ni nasprotovala. Ob upoštevanju dejstva, da se prvi pritožnik ni hotel udeležiti razgovora, da je preprečeval drugi pritožnici, da bi bila vključena v psihološko oceno, ter dejstva, da zdravje O.Č. ni bilo stabilno, je Center za socialno delo Celje zaključil, da bi bilo drugo pritožnico bolje dati v rejo.

73. Septembra 2007 je izvedenec psiholog, T.P., ki so ga povabili, da se udeleži preiskovalnega postopka (glej 69. odstavek zgoraj), naletel na težave pri opravljanju razgovora z drugo pritožnico, ker se O.Č. dvakrat ni udeležila dogovorjenega termina.

74. Dne 19. septembra 2007 je prvi pritožnik vložil pripravljeno vlogo, v kateri je ugovarjal izvedenskima poročiloma (glej 57. in 70. odstavek zgoraj) ter zahteval odredbo začasnega ukrepa, s katerim bi pridobil skrbništvo druge pritožnice.

75. Obravnava sklicana za 21. septembra 2007 je bila odpovedana, ker je prvi pritožnik zbolel. Sodišče je določilo nov narok za obravnavo za 22. november 2007.

75. Dne 11. oktobra 2007 se je O.Č. pojavila na sodišču in izjavila, da je želela drugo pritožnico odpeljati na psihološko oceno, vendar jima je to prvi pritožnik preprečil ter odpeljal drugo pritožnico v šolo.

76. Dne 7. novembra 2007 je Center za socialno delo v Celju obvestil sodišče, da se oseba, ki je bila poklicana na obravnavo 22. novembra 2007, te ne bo mogla udeležiti zaradi nesreče. Sodišče je nemudoma zahtevalo od Centra za socialno delo Celje, da ga obvesti, kdo bo nadomestil osebo, odgovorno za zadevo.

77. Dne 12. novembra 2007 je sodišče ponovno zaprosilo psihiatra O.Č., da ga obvesti, ali se O.Č. zdravi ter o njenem trenutnem zdravstvenem stanju. Sodišče je zahtevalo tudi podatke v zvezi s kazensko ovadbo, ki jo je proti prvemu pritožniku vložila O.Č., ker je dal postrici lase druge pritožnice. Dne 16. novembra 2007 je Okrožno državno tožilstvo obvestilo sodišče, da so bile obtožbe proti pritožniku zavržene, ker je O.Č. zahtevo za pregon vložila prepozno. Psihiatrinja O.Č. je odgovorila 20. novembra 2007. V svojem pismu je ugotovila, da se je zdravstveno stanje O.Č. poslabšalo odkar se je preselila v novo stanovanje, kjer se je nenehno čutila ogroženo.

78. Druga pritožnica je bila ponovno pozvana, da se udeleži razgovora z izvedencem T.P., ki je bil sklican za 12. novembra 2007. Ne glede na to se druga pritožnica ni pojavila. Po tistem je izvedenec predlagal razgovor s prvim pritožnikom, da se ugotovi ali razume vlogo starša ter potrebe odraščajočega otroka, kot tudi da se ga osebno oceni. Izvedenec je tudi obvestil sodišče, da se ne bo mogel udeležiti obravnave, sklicane za 22. novembra 2007.

79. Dne 22. novembra 2007 je sodišče opravilo obravnavo, na kateri so stranke sklenile začasno poravnavo v zadevi. Prvemu pritožniku je bilo dodeljeno začasno varstvo druge pritožnice do konca postopka, medtem ko so bili O.Č. omogočeni redni tedenski stiki.

80. Dne 14. decembra 2007 je izvedenka M.Z.T., ki je medtem opravila razgovor s prvim pritožnikom, predložila dodatno psihiatrično poročilo, v katerem je ugotovila, da bi bilo v najboljšem interesu druge pritožnice, da ima stike z obema

staršema, saj O.Č. ni bila dovolj zanesljiva zaradi svoje bolezni, medtem ko je bil prvi pritožnik zaradi osebnostnih lastnosti neprimeren za vzgojo desetletnega travmatiziranega otroka.

81. Po razgovoru z drugo pritožnico 21. decembra 2007 je izvedenec T.P. predložil poročilo. Ugotovil je, da bi se najboljši interes druge pritožnice zagotovilo tako, da bi se jo dalo v rejo, medtem ko bi imela oba starša priložnost za stike z njo.

82. Dne 6. februarja 2008 je sodišče določilo posebnega zastopnika za drugega pritožnika (za določitev posebnega zastopnika glej "Upoštevano domače pravo" spodaj, Zakon o pravdnem postopku, 409. poglavje) - v nadaljevanju: "posebni zastopnik".

83. Dne 21. februarja 2008 je sodišče zahtevalo podatke o šolskem uspehu druge pritožnice ter o zdravju O.Č. Šola druge pritožnice je predložila odgovor 14. marca 2008. Sodišče je obvestila, da se je šolski uspeh druge pritožnice izboljšal ter da je prvi pritožnik precej pomagal drugi pritožnici. Psihiatrinja O.Č. je odgovorila 21. marca 2008 ter obvestila sodišče, da ga O.Č. redno obiskuje, vendar zavrača zdravljenje.

84. Dne 8. aprila 2008 je sodišče na zahtevo posebnega zastopnika odredilo ponovni pregled druge pritožnice s strani izvedenca psihologa. Ne glede na to je izvedenec 30. aprila 2008 sodišče obvestil, da se oba pritožnika nista pojavila. Razložil je, da ob upoštevanju zajetne dokumentacije v zadevi, lahko pride do zaključkov tudi brez razgovora z drugo pritožnico. Vseeno pa je izrazil, da je pripravljen opraviti razgovor z drugo pritožnico, če sodišče meni, da bi bilo to potrebno. Po tem podatku sodišče ni vztrajalo pri razgovoru z drugo pritožnico.

85. Dne 13. maja 2008 je izvedenec T.P. predložil dodatno poročilo. Zaključil je, da izgleda da je prvi pritožnik bolj primeren skrbnik za drugo pritožnico kot O.Č. ali rejniška družina, ker izgleda, da je bila druga pritožnica srečna, urejena ter prejemala dobre ocene, odkar je živela pri prvem pritožniku. Ne glede na to, pa ni želel odločiti, v kakšni meri bi bil prvi pritožnik zmožen drugi pritožnici nuditi toplo in ljubeče okolje. V nasprotju s tem je Center za socialno delo Celje 28. maja 2008 predložil svoje poročilo, v katerem je prišel do zaključka, da nihče izmed staršev ni primeren za dodelitev skrbništva, drugo pritožnico pa bi bilo potrebno začasno oddati v rejo. V zvezi s tem je celo nakazal primerno osebo.

86. Dne 29. maja 2008 je sodišče opravilo obravnavo. Prvi pritožnik in O.Č. sta se dogovorila, da spremenita del začasne sodne poravnave, ki sta jo sklenila na obravnavi 22. novembra 2007 (glej 80. odstavek zgoraj), ki se nanaša na stike med drugo pritožnico in O.Č.

87. Dne 30. maja 2008 je sodišče ponovno naročilo pripravo dodatnega izvedenskega mnenja pri izvedencu T.P. Zaprošilo ga je, da oceni duševno stanje druge pritožnice, kot tudi odnos med pritožnikoma ter odnos med drugo pritožnico in O.Č.

88. Dne 2. septembra 2008 je psihiatrinja O.Č. obvestila sodišče, da več mesecev ni imela stikov z O.Č.

89. Dne 3. septembra 2008 je šola druge pritožnice obvestila sodišče, da se je učni uspeh druge pritožnice popravil in da je svoji učiteljici povedala, da želi živeti s

prvim pritožnikom.

90. Dne 3. septembra 2008 je bilo sodišče obveščeno o hospitalizaciji O.Č. v enoti za psihiatrično stabilizacijo. Izgledalo je, da so jo v bolnišnico odpeljali 18. avgusta 2008.

91. Dne 4. septembra 2008 je sodišče opravilo obravnavo. Prvi pritožnik in O.Č. sta sklenila izvršljivo sodno poravnavo, po kateri se je drugemu pritožniku dodelilo polno skrbništvo za drugo pritožnico, O.Č. pa je bilo odrejeno, da bo plačevala preživnino. Omogočeni so ji bili tudi stiki vsak vikend, ob sobotah med 9. uro zjutraj in 4. uro popoldne ter ob nedeljah od 10. ure zjutraj do 2. ure popoldne.

92. Dne 23. decembra 2008 sta pritožnika pri Državnem pravobranilstvu vložila zahtevek za pravično zadoščenje v zvezi z nerazumno dolгим trajanjem postopka. Njun zahtevek se je izrecno opiral na 26. člen Ustave (glej "Upoštevano notranje pravo" spodaj).

93. Dne 6. februarja 2009 je Državno pravobranilstvo odgovorilo pritožnikoma ter pri tem ugotovilo, da je bil identičen zahtevek za pravično zadoščenje že vložen pri Sodišču. Nadalje je obvestilo pritožnika, da je bila sprejeta nova domača zakonodaja (Zakon 2006), zato da se popravi kakršnokoli nerazumno trajanje postopka. Posledično sta bila pritožnika zaprosena, da potrdita, ali želita, da Državno pravobranilstvo preuči njun zahtevek v skladu z Zakonom 2006. Dne 18. februarja 2009 sta pritožnika odgovorila, da je zahtevek, vložen pri državnem pravobranilstvu, zgolj subsidiaren in da želita vztrajati pri zahtevki za pravično zadoščenje pred Sodiščem. Posledično je Državno pravobranilstvo zavrglo njun zahtevek. Del zahtevka v zvezi z drugim pritožnikom je bil zavržen, ker druga pritožnica ni bila stranka v zadevnem postopku in je zato ni mogoče obravnavati kot žrtev v zvezi z nerazumno dolгим postopkom. Državno pravobranilstvo je nadalje zavrglo zahtevek v celoti zaradi dejstva, da je bil zahtevek vložen na podlagi 26. člena Ustave, ki od 1. januarja 2007, ko je bil pričel veljati Zakon 2006, ni bil več pravna podlaga za pravično zadoščenje.

II. UPOŠTEVNO DOMAČE PRAVO

A. Ustava 1991

94. Zadevne določbe Ustave Republike Slovenije se bere, kot sledi:

26. člen

“Vsakdo ima pravico do povračila škode, ki mu jo v zvezi z opravljanjem službe ali kakšne druge dejavnosti državnega organa, organa lokalne skupnosti ali nosilca javnih pooblastil s svojim protipravnim ravnanjem stori oseba ali organ, ki tako službo ali dejavnost opravlja.. ...”

B. Družinska zakonodaja, ki je veljala v materialnem času

95. Dne 23. aprila 2003 je Ustavno sodišče izdalo odločujočo odločbo, s katero je razglasilo več določb Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih ("ZZZDR", Ur.l. SRS, št. 15/1976) v zvezi s skrbništvom in ureditvijo stikov za neustavne.

Posledično je Državni zbor januarja 2004 sprejel dopolnitve in spremembe zakona (Ur.l. RS, št. 16/2004). Spremembe so pričele veljati 1. maja 2004.

96. Po zgoraj omenjenih spremembah zakonodaje so sodišča pridobila pristojnost za odločanje o teh zadevah. Od takrat naprej lahko starši sklenejo dogovor (izven ločitvenega postopka) v nepravdnem civilnem postopku. Če dogovora ni mogoče skleniti, se o skrbništvu odloča v pravdnem civilnem postopku. O ureditvi stikov se lahko odloči v nepravdnem civilnem postopku, če se le-to ne ureja hkrati s skrbništvom (78. 105. in 106. člen s spremembami leta 2004). Zlasti 105. in 106. člen v zadevnem delu določata:

105. člen

“...

Če se starša tudi ob pomoči centra za socialno delo ne sporazumeta o varstvu in vzgoji otrok, odloči sodišče na zahtevo enega ali obeh staršev, da so vsi otroci v varstvu in vzgoji pri enem od njiju ali da so eni otroci pri enem, drugi pri drugem od njiju. Sodišče lahko po uradni dolžnosti tudi odloči, da se vsi ali nekateri otroci zaupajo v varstvo in vzgojo drugi osebi. Preden sodišče odloči, mora glede otrokove koristi pridobiti mnenje centra za socialno delo. Sodišče upošteva tudi otrokovo mnenje, če ga je otrok izrazil sam ...

106. člen

“Otrok ima pravico do stikov z obema staršema. Oba starša imata pravico do stikov z otrokom. S stiki se zagotavljajo predvsem otrokove koristi.

ti od staršev, pri katerem otrok živi, ... mora opustiti vse, kar otežuje ali onemogoča otrokove stike. Prizadevati si mora za ustrezen odnos otroka do stikov z drugim od staršev...

...

Sodišče lahko pravico do stikov odvzame ali omeji samo, če je to potrebno zaradi varovanja otrokove koristi...”

97V 106. členu ZZZDR tudi piše, da, če tisti od staršev, pri katerem otrok živi, onemogoča stike med otrokom in drugim od staršev in stikov ni mogoče izvrševati niti ob strokovni pomoči centra za socialno delo, lahko sodišče na zahtevo drugega starša odloči, da se drugemu staršu dodeli otrok v vzgojo in varstvo, če je to v

otrokovi koristi.

98. Zadevni del 107. člena spremenjenega ZZZDR določa:

107. člen

“Mladoletne otroke zastopajo starši.

(...)

99. V 113. členu je določeno, da oba starša izvršujeta roditeljsko pravico sporazumno v skladu z otrokovo koristjo. Če se sama o tem ne sporazumeta, jima pri sklenitvi sporazuma pomaga center za socialno delo. Nadalje navaja, da, kadar starša ne živita skupaj in nimata oba varstva in vzgoje otroka, odločata o vprašanjih, ki bistveno vplivajo na otrokov razvoj, oba sporazumno, v skladu z otrokovo koristjo. Če se sama o tem ne sporazumeta, jima pri sklenitvi sporazuma pomaga center za socialno delo. Kljub temu o vprašanjih dnevnega življenja otroka odloča tisti od staršev, ki ima otroka v varstvu in vzgoji. Nazadnje, če se starša tudi ob pomoči centra za socialno delo ne sporazumeta, odloči o tem sodišče v nepravdnem postopku.

100. V 116. členu so navedene okoliščine, v katerih se lahko roditeljska pravica odvzame:

“Roditelju, ki zlorablja roditeljsko pravico, ali je otroka zapustil, ali je s svojim ravnanjem očitno pokazal, da ne bo skrbel za otroka, ali drugače hudo zanemarja svoje dolžnosti, se odvzame roditeljska pravica s sodno odločbo.”

101. Nazadnje, 10a člen spremenjenega ZZZDR določa, da zadeve iz tega zakona sodišče rešuje prednostno.

C. Zadevni predpisi o pravnem postopku

102. Zadevne določbe Zakona o pravnem postopku (Ur.l. št. 26/1999, v veljavi od 14. julija 1999, s spremembami z dne 15. januarja 2004) se glasijo, kot sledi:

408. člen

“V zakonskih sporih ter v sporih iz razmerij med starši in otroki mora sodišče po uradni dolžnosti ukreniti vse, kar je potrebno, da se zavarujejo pravice in interesi otrok...

V sporih o varstvu, vzgoji in preživljanju otrok ter v sporih o stikih otrok s starši in z drugimi osebami senat ni vezan na postavljene zahteve. Kadar tako določa zakon, pa lahko o tem odloči tudi brez postavljenega zahtevka.

Zaradi varstva oseb iz prvega odstavka tega člena lahko senat ugotavlja tudi dejstva, ki jih stranke niso navajale, ter zbere podatke, potrebne za odločitev..."

409. člen

"...

Če si interesi otroka in njegovega zakonitega zastopnika nasprotujejo, postavi sodišče otroku posebnega zastopnika. Tako ravna sodišče tudi v drugih primerih, če glede na okoliščine primera presodi, da je to potrebno zaradi varstva otrokovih koristi."

410. člen

"Kadar sodišče odloča o vzgoji in varstvu otrok ter o stikih otrok s starši in drugimi osebami mora otroka, ki je sposoben razumeti pomen postopka in posledice odločitve, na primeren način obvestiti o uvedbi postopka in o njegovi pravici, da izrazi svoje mnenje. Glede na starost otroka in druge okoliščine sodnik otroka povabi na neformalen razgovor na sodišču ali zunaj sodišča s posredovanjem centra za socialno delo ali šolskega svetovalnega delavca...."

411. člen

"Med postopkom v zakonskih sporih in sporih iz razmerij med starši in otroki lahko izda sodišče na predlog stranke ali po uradni dolžnostičasne odredbe o varstvu in preživljanju skupnih otrok kot tudičasne odredbe o odvzemu ali omejitvi pravice do stikov oziroma o načinu izvrševanja stikov.

..."

D. Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja

103. Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (Ur.l., št. 49/2006 - Zakon 2006) je pričel veljati s 1. januarjem 2007.

104. Zakon 2006 nudi pravna sredstva za pospešitev postopkov v teku - nadzorstveno pritožbo ter rokovni predlog. Poleg pospešitvenih pravnih sredstev Zakon 2006 nudi tudi priložnost za povrnitev škode s pomočjo odškodninskega pravnega sredstva, zahteve za pravično zadoščenje v roku 9 mesecev potem, ko je zadeva dokončno razrešena.

105. Za podrobnejšo predstavitev Zakona 2006, glej Nezirović proti Sloveniji (skl.) št. 16400/06, 25. november 2008.

PRAVO

I. ZATRJEVANA KRŠITEV 8. ČLENA KONVENCIJE

106. Pritožnika sta se pritožila, da je bila pravica do spoštovanja njunega družinskega življenja kršena zaradi zamud v sodnem postopku glede skrbništva otroka in ureditve stikov. Nadalje sta se pritožila, da posledično, zaradi neučinkovitosti postopka prvi pritožnik ni mogel imeti stikov z drugo pritožnico ter nacionalne oblasti niso uspele zavarovati koristi druge pritožnice.

107. Zadevni del 8. člena se glasi, kot sledi:

“1. Vsakdo ima pravico do spoštovanja svojega zasebnega in družinskega življenja, svojega doma in dopisovanja.”

A. Dopustnost

1. Locus standi, 34. člen Konvencije

(a) Navedbe strank

108. Vlada je ugovarjala zmožnosti prvega pritožnika, da zastopa drugo pritožnico v postopku pred Sodiščem. Navedla je, da je v času, ko je prvi pritožnik vložil pritožbo, O.Č. imela skrbništvo nad drugo pritožnico, medtem ko je prvi pritožnik ohranil pravico do stikov. Ob opiranju na zadevo Hokkanen proti Finski (23. september 1994, 50. odst., Zbirka A št. 299-A), je Vlada ugovarjala, da je imela zgolj O.Č., ki je bila zakoniti zastopnik druge pritožnice, pravico vložiti pritožbo v imenu druge pritožnice.

109. Vlada je nadalje trdila, da pritožnika nista imela statusa žrtev v zvezi z njuno pritožbo po 8. členu od novembra 2007, ko je bila druga pritožnica dodeljena prvemu pritožniku v vzgojo in varstvo.

110. Pritožnika nista komentirala teh navedb, pač pa sta vztrajala, da je bil prvi pritožnik tudi zakoniti zastopnik druge pritožnice.

(b) Upoštevana načela

111. Sodišče ponovno poudarja, da oseba, ki po notranjem pravu nima pravice zastopati drugega, lahko vseeno, v določenih okoliščinah, nastopa pred Sodiščem v imenu druge osebe (glej, *mutatis mutandis*, Nielsen proti Danski, sodba z dne 28. novembra 1988, Zbirka A št. 144, odst. 56-57). Poleg tega, pogoji, ki se uporabljajo pri posamezni pritožbi niso nujno enaki kot nacionalna merila v zvezi z locus-om standi. Nacionalna pravila v zvezi s tem lahko služijo namenom, ki se razlikujejo od tistih, določenih v 34. členu Konvencije, in čeprav so ti nameni včasih analogni, to ni vedno nujno tako (glej Norris proti Irski, sodba z dne 26. oktobra 1988, Zbirka A št. 142, 31. odst.).

112. Ali ima biološki starš podlago, da zastopa svojega otroka v postopku pred Sodiščem, je odvisno od tega, ali je nasprotna stranka, ki ima pravico zastopati otroka po notranjem pravu, sposobna učinkovito zavarovati otrokove pravice po

Konvenciji (glej Siebert proti Nemčiji (skl.), št. 59008/00, 9. junij 2005).

113. Sodišče je v prejšnjih zadevah ugotovilo, da v primeru konflikta interesov mladoletne osebe med biološkim staršem in osebo, ki jo oblasti določijo, da zastopa otroka, obstaja nevarnost, da nekateri izmed tistih interesov ne bodo nikoli obravnavani pred Sodiščem, mladoletna oseba pa bo prikrajšana za učinkovito varstvo njenih pravic po Konvenciji. Zatorej, tudi če je bil starš prikrajšan za roditeljsko pravico, njegov položaj biološkega starša zadošča, da ima potrebna pooblastila, da se pritoži pri Sodišču tudi v imenu otroka, zato, da zavaruje njegove interese (glej, za primerjavo, Scozzari in Giunta proti Italiji [VS], št. 39221/98 in 41963/98, 138. odst., ESČP 2000-VIII, in Siebert, citiran zgoraj).

114. Po drugi strani je Sodišče prišlo do drugačnih zaključkov v določenih zadevah v zvezi s spori med materjo, ki je imela skrbništvo otroka, ter otrokovim biološkim očetom, glede stikov slednjega z otrokom. Ugotovilo je, da takšni konflikti glede roditeljskih pravic, z izjemo skrbništva, ne nasprotujejo staršem in državi pri vprašanju prikrajšanja za skrbništvo, kadar ni mogoče pričakovati, da bo država kot nosilec skrbniških pravic zagotovila otrokove pravice po Konvenciji. V zadevah glede sporov med starši, je starš, ki ima pravico do skrbništva, tisti, ki mu je zaupano varovanje otrokovih koristi. V takšnih situacijah položaj biološkega starša ni mogoče obravnavati kot zadostno osnovo za vložitev pritožbe v imenu otroka (glej Eberhard in M. proti Sloveniji, št. 8673/05 in 9733/05, 1. december 2009; Sahin proti Nemčiji (skl.), št. 30943/96, 12. december 2000; Petersen proti Nemčiji (skl.), št. 31178/96, 6. december 2001; in Wildgruber proti Nemčiji (skl.), št. 32817/02, 16. oktober 2006).

(c) Ocena Sodišča v obravnavani zadevi

115. Sodišče opaza, da je obravnavano zadevo potrebno razlikovati od zgoraj omenjenih zadev v zvezi s spori med staršem, pri katerem otrok živi, in drugim staršem. V obravnavani zadevi, čeprav je druga pritožnica živela z O.Č. v času, ko je bila pritožba vložena pri Sodišču, domača sodišča pred datumom vložitve pritožbe niso sprejela nobene uradne odločbe, s katero bi ji dodelila skrbništvo. Poleg tega je prvi pritožnik 22. novembra 2007 dobil skrbništvo druge pritožnice in je še naprej njen skrbnik.

116. Glede na navedeno zgoraj Sodišče meni, da je za učinkovito varstvo pravic druge pritožnice po Konvenciji potrebno, da ima prvi pritožnik utemeljen razlog, da se pritoži pri Sodišču tudi v njenem imenu.

117. V zvezi z drugim delom ugovora Vlade (glej 110. odstavek zgoraj), Sodišče najprej opaza, da sta se pritožnika pritožila predvsem zaradi pomanjkanja stikov med njima. Sodišče nadalje opaza, da je bil od 22. novembra 2007 prvi pritožnik edini skrbnik druge pritožnice in je v skladu s tem imel od tega datuma naprej neovirane stike z drugo pritožnico. V teh okoliščinah Sodišče sprejema predhodni ugovor in zaključuje, da pritožnika ne moreta več trditi, da sta žrtvi zatrevane kršitve 8. člena v zvezi s časovnim obdobjem po 22. novembru 2007. Ta del pritožbe je posledično nezdržljiv *ratione personae*. Sodišče se bo zato pri lastni obravnavi utemeljenosti časovnega obdobja omejilo na čas pred tem datumom.

2. Izčrpanje notranjih pravnih sredstev

(a) Ugovori Vlade

118. Vlada je pozvala Sodišče, da razglasi pritožbo za nedopustno zaradi neizčrpanja domačih pravnih sredstev.

119. Trdila je, da, ker je bil postopek pravnomočno zaključen 4. septembra 2008, bi lahko prvi pritožnik, ki je uspešno uporabil nadzorstveno pritožbo, vložil zahtevo za pravično zadoščenje v roku devetih mesecev od navedenega datuma, v skladu z določbami Zakona 2006. Kljub temu je pritožnik vztrajal pri svoji zahtevi, da pravično zadoščenje prisodi Sodišče. Tako ni uspel uporabiti razpoložljivega domačega pravnega sredstva, ki ga je potrebno obravnavati kot učinkovitega z vidika zatrevane kršitve 6. člena, kot tudi zatrevane kršitve 8. člena Konvencije, ob tem, da je slednja posledica prejšnje.

120. V zvezi s tem je Vlada navedla, da domača sodišča do sedaj po Zakonu 2006 niso obravnavale nobene zadeve, v katerih so stranke zahtevale pravično zadoščenje za zamude v postopkih glede sporov v zvezi s skrbništvom ali ureditvijo stikov. To je posledica kratkega obdobja, ki je minilo od uvedbe Zakona 2006. Po drugi strani je Vlada predložila kopije osmih odločb domačih sodišč, ki so bile izdane v zadevah, povezanih z družino, ko so stranke uspešno uporabile pospešitvena pravna sredstva.

121. V nadaljnjih stališčih je Vlada ugovarjala navedbam pritožnika, ki so bila poslana v odgovor zgornjemu ugovoru (glej odstavke 124-128, spodaj). Trdila je, da je obtožba, da se Zakon 2006 lahko uporablja le za pritožbe glede postopkov, ki so se začeli po 1. januarju 2007, neutemeljena. Kar se tiče zahtevkov za pravično zadoščenje v zvezi z zamudami po prejšnji zakonodaji, t.j. pred pričetkom uporabe Zakona 2006, so bili ti obravnavani po splošnih pravilih obligacijskega zakonika, zatoorej so morali oškodovanci ugotoviti obseg škode, ki so jo utrpeli. Domača pravna praksa, ki sta jo predložila pritožnika se je navezovala na takšno predhodno situacijo in je zato na noben način ni mogoče uporabiti za izpodbijanje učinkovitosti Zakona 2006.

122. V zvezi z učinkovitostjo vloge za pravično zadoščenje, ki je bila na razpolago pritožnikoma po Zakonu 2006, je Vlada izpodbijala vse sporne navedbe pritožnikov. Zlasti s tem, da so zakonska merila, ki jih Državno pravobranilstvo in sodišča uporabljajo pri ocenjevanju odškodnine za nepremoženjsko škodo, primerljiva s tistimi, ki jih pri tem uporablja Sodišče. Vlada je predložila tudi izvod sodbe, ki jo je izdalo domače sodišče v eni izmed zadev, katero je Sodišče pred tem razglasilo za nedopustno, ker je bila vložena prekmalu (glej Carević proti Sloveniji (skl.), št. 17314/03, 3. junij 2008). V tej zadevi je domače sodišče pritožniku dodelilo odškodnino za nepremoženjsko škodo ob opiranju na primerljive zadeve, o katerih je odločalo Sodišče ter ob uporabi načela, da je odškodnina razumna, če znaša petinštirideset odstotkov zneska, ki bi ga sicer dodelilo Sodišče.

(b) Navedbe pritožnikov

123. Pritožnika sta ugovarjala, da je bila ustavna pritožba neučinkovito pravno sredstvo in predložila zadevo, v kateri je bila izpodbijana začasna odredba v zvezi s skrbništvom in stiki. Ustavna pritožba v omenjeni zadevi je bila zavrnjena kot

očitno neutemeljena (odločba št. Up-498/08, 15. april 2008). V drugi zadevi, na katero sta se opirala pritožnika, je Ustavno sodišče na proceduralni podlagi zavrglo ustavno pritožbo glede domnevne nedejavnosti sodišč v postopku v zvezi z izvršitvijo začasne odredbe o stikih. Ustavno sodišče je ugotovilo, da ustavne pritožbe ni mogoče vložiti zaradi ravnanja ali opustitve ravnanja, kot je npr. nedejavnost sodišč, ampak zgolj proti pravnim dokumentom, ki jih izdajo javne oblasti (sklep št. Up-1044/05, 21. december 2005).

124. Pritožnika sta nadalje trdila, da je večji del postopka v obravnavani zadevi potekal pred 1. januarjem 2007, ko se je pričel uporabljati Zakon 2006. Tako sta pritožnika glede obdobja pred 1. januarjem 2007 navedla, da nista imela na razpolago nobenega učinkovitega pravnega sredstva, kar je ugotovilo tudi Sodišče v sodbi v zadevi Lukenda (Lukenda proti Sloveniji, št. 23032/02, ESČP 2005-X). Glede Zakona 2006 sta pritožnika navedla, da se Zakon 2006 v skladu z domačo pravno prakso uporablja le v postopkih, ki so se pričeli po 1. januarju 2007.

125. Nadalje sta bila pritožnika mnenja, da je Zakon 2006 neučinkovito pravno sredstvo, v teoriji in praksi. Vložila sta pospešitvena pravna sredstva, kot to določa Zakon 2006, vendar niso bila učinkovita. Trdila sta, da je vlaganje pospešitvenih pravnih sredstev nerazumna formalnost, ki predstavlja breme za pritožnike in sodišča. Dolžina postopkov je v Sloveniji sistemski problem ter situacije ni mogoče izboljšati s pospešitvenimi pravnimi sredstvi. V dokaz njunih domnev sta pritožnika predložila izvode več kot sto odločb, s katerimi so bile zavrnjene nadzorstvene pritožbe in rokovni predlogi, ki jih je vložil odvetnik pritožnika v drugih, nepovezanih zadevah.

126. Pritožnika sta nadalje trdila, da je vloga za pravično zadoščenje enako neučinkovito sredstvo. Odškodnina, ki jo ponudi Državno pravobranilstvo oz. jo dodelijo domača sodišča, znaša ponavadi le deset do petnajst odstotkov zneska, ki bi ga sicer dodelilo Sodišče. Znesek, ki ga Zakon 2006 določa kot najvišji znesek odškodnine za kršitev pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, je ravno tako nezdržljiv s prakso Sodišča. Poleg tega domača sodišča dosodijo le delno povračilo stroškov odvetnikov. Pritožnika sta tudi zatrjevala, da je bilo pravna sredstva še težje uporabiti zaradi določb Zakona 2006 v zvezi z roki, zahtevo, da se je pri uporabi pravnih sredstev potrebno sklicevati na številko zadeve, ter določb glede geografske pristojnosti sodišč.

127. Pritožnika sta se nadalje pritožila, da morajo stranke, v postopkih za odškodnino zaradi nepotrebnega odlašanja, ponavadi pričati pred sodiščem, kar je zelo travmatična izkušnja, zlasti v zadevah, povezanih z družino; sodišča so tako ocenjevala odgovornost za zamudo pri posameznih sodnikih, namesto da bi sprejela stališče, da so zamude sistemski problem; ter da sodišča napačno uporabljajo domače pravo in so pri odločanju pristranska. V zvezi s tem sta pritožnika predložila več kot petdeset domačih odločb v zvezi z odškodninami za zatrjevano nerazumno trajanje postopka v zahtevkih, ki so bili pri domačih sodiščih vloženi pred 1. januarjem 2007.

(c) Ocena sodišča

128. V zvezi z ugovorom Vlade glede izčrpanja pravnih sredstev, ki so na voljo po Zakonu 2006, Sodišče opaza, da je ta zakonodaja uvedla pravna sredstva, ki se nanašajo izrecno na pravico do sojenja v razumnem roku, v smislu prvega odstavka 6. člena Konvencije. Kljub temu v obravnavani zadevi ni vprašljivo zgolj predolgo trajanje pravnega postopka, pač pa vprašanje, ali je ob okoliščinah v zadevi, kot celoti, mogoče trditi, da je država izpolnila svoje pozitivne dolžnosti po 8. členu Konvencije (glej Eberhard in M. proti Sloveniji, naveden zgoraj, 105. odst.). Sodišče zatorej zavrača ta ugovor Vlade v povezavi s kršitvami 8. člena Konvencije.

B. Utemeljenost

1. Navedbe strank

129. Sodišče opaza, da so nekatere navedbe strank, ki se nanašajo na prvi odstavek 6. člena Konvencije, vsebinsko navezujejo tudi na kršitve 8. člena Konvencije. Sodišče meni, da je primerno te trditve preučiti z vidika naslednjih določb (glej Kutzner proti Nemčiji, št. 46544/99, 56. in 57. odst., ESČP 2002-I, in V.A.M. proti Srbiji, št. 39177/05, 115. odst., 13. marec 2007).

(a) Navedbe Vlade

130. Vlada je trdila, da je država v obravnavani zadevi izpolnila svoje pozitivne obveznosti iz 8. člena. V veljavi je bil primeren zakonodajni okvir, oblasti, ki so sledile koristim otroka, pa so bile zadostno dejavne.

131. Vlada je nadalje trdila, da je bila zadeva zelo zapletena in občutljiva. Ob upoštevanju resne bolezni O.Č. in osebne lastnosti prvega pritožnika, so sodišča morala zbrati veliko informacij in mnenj od različnih organov. Nadalje so sodišča pri tem morala upoštevati tudi kazenski postopek proti prvemu pritožniku, ker naj bi zagrešil domnevno kaznivo dejanje proti drugi pritožnici.

132. Vlada je opozorila še, da je ravnanje prvega pritožnika bistveno prispevalo k zamudi. Zlasti prvi pritožnik se ob več priložnostih ni dovolj vestno držal dogovorov; sam, ali z drugo pritožnico, se ni udeležil štirih zdravniških pregledov ter se ni želel odzvati na vabila Centra za socialno delo Celje ter posebnega zastopnika druge pritožnice. Poleg tega so zaradi prvega pritožnika sodišča morala preložiti več obravnav. Z vidika Vlade je prvi pritožnik s tem oviral postopek.

133. Vlada je nadalje poudarila, da je bila med postopkom izdana začasna odredba, s katero je bil dovoljen stik med pritožnikoma, stranki pa sta sklenili tudi začasno poravnavo, s katero je bilo prvemu pritožniku dodeljeno skrbništvo. Po navedbah Vlade stiki med pritožnikoma niso potekali v skladu z dogovorom, kar pa je posledica (ravnanja) obeh strank v postopku. V zvezi s tem je Vlada trdila, da so pri presoji ukrepov proti O.Č. zaradi neizpolnjevanja začasne odredbe o stikih, oblasti vodile koristi otroka. Iz tega razloga so oblasti menile, da bi lahko naložitev denarne kazni O.Č. ogrozila njen že tako šibek finančni položaj in zato ni

predstavljala primerne ukrepe.

134. Na koncu je Vlada trdila, da je v zadevi potekal le en postopek, v katerem sta bila hkrati obravnavana začasna odredba, kot tudi glavni predmet spora.

(b) Navedbe pritožnikov

135. Vlada je navedla, da bi bila zadeva lahko obravnavana prednostno, kot to zahteva tudi domača zakonodaja. Ne glede na to, postopek v zvezi z začasno odredbo ter zahtevek pritožnika za dodelitev skrbništva ni bil izveden v razumnem roku. Poleg tega sta pritožnika trdila, da kljub dejstvu, da je O.Č. onemogočala stike med pritožnikoma, sodišče ni uspelo izvršiti začasnih odredb.

136. Pritožnika sta nadalje navedla, da posledično, zaradi neučinkovitosti zgoraj opisanega postopka, prvi pritožnik ni mogel imeti stikov z drugo pritožnico, zaradi česar je bila povzročena nepopravljiva škoda. Nadalje, zaradi nedejavnosti sodišča, je bila druga pritožnica žrtev travm in grozot, ker je bila več let prepuščena svoji duševno bolni materi.

137. Pritožnika sta nadalje navedla, da bi morali državni organi ukrepati takoj in po uradni dolžnosti, zato da se zaščiti koristi druge pritožnice. V zvezi s tem sta pritožnika trdila, da bi moralo sodišče brez odlašanja določiti ustrezno usposobljene izvedence, namesto da je zbiral nepomembne podatke od različnih organov ter v celoti zanemarljivo resnost duševnega stanja O.Č.

138. Bolj splošno; pritožnika sta navedla, da v praksi slovenska sodišča niso poskrbela za izvršbo začasnih odredb v zadevah, podobnih obravnavani. Poleg tega je delo izvedencev, ki je potrebno v vseh sporih takšne vrste, v Sloveniji popolnoma neregulirano in država ni ustrezno rešila manipulativne prakse vlaganja kazenskih ovadb zaradi nadlegovanja zoper osovražene očete.

2. Zadevna načela

139. Sodišče opaza, da vzajemno uživanje starša in otroka, ko sta v družbi drug drugega, predstavlja temeljni element "družinskega življenja" v smislu 8. člena Konvencije (glej, med drugim, Monory proti Romuniji in Madžarski, št. 71099/01, 70. odst., 5. april 2005).

140. Nadalje, čeprav je osnovni cilj 8. člena varovanje posameznika pred arbitrarnim ravnanjem javnih oblasti, obstajajo še pozitivne obveznosti, ki so ključne pri učinkovitem "spoštovanju" družinskega življenja. V obeh kontekstih je potrebno paziti na pravično ravnovesje, ki mora poseči med navzkrižne interese posameznika ter skupnosti kot celote; v obeh kontekstih država uživa določeno stopnjo odstopanja (glej Keegan proti Irski, sodba z dne 26. maja 1994, Zbirka A št. 290, str. 19, 49. odst.).

141. V zvezi z obveznostjo države, da sprejme pozitivne ukrepe, je Sodišče odločilo, da 8. člen vključuje pravico staršev, da ukrepajo, da se lahko ponovno združijo z otroki, ter obveznost nacionalnih oblasti, da omogočijo takšna ponovna združenja (glej, med drugim, Ignaccolo-Zenide proti Romuniji, št. 31679/96, 94. odst., ESČP 2000-I; Nuutinen proti Finski, št. 32842/96, 127. odst., ESČP 2000-VIII; ter Iglesias Gil in A.U.I. proti Španiji, št. 56673/00, 49. odst., ESČP 2003-V). Poleg tega je Sodišče že pred tem menilo, da neučinkovito ter zlasti zamudno

vodenje postopkov glede skrbništva lahko vodi do kršitve 8. člena Konvencije (glej V.A.M., citiran zgoraj, 49. odst.).

142. V zadevah glede izvršbe odločb s področja družinskega prava je Sodišče že večkrat ugotovilo, da je odločilnega pomena, ali so nacionalne oblasti sprejele vse ustrezne korake, zato da omogočijo izvršbo, kot je to mogoče razumno zahtevati v posebnih okoliščinah vsake zadeve (glej, *mutatis mutandis*, Hokkanen, naveden zgoraj, 58. odst.; Ignaccolo-Zenide, naveden zgoraj, 96. odst.; Nuutinen, naveden zgoraj, 128. odst.; in *Sylvester proti Avstriji*, št. 36812/97 in 40104/98, 59. odst., 24. april 2003).

143. V tej luči se zadostnost ukrepa presoja po hitrosti njegove izvedbe, kajti pretečeni čas lahko ima nepopravljive posledice na odnose med otrokom in staršem, ki nista živela skupaj (glej Ignaccolo-Zenide, naveden zgoraj, 102. odst.).

144. Na koncu je Sodišče odločilo, da čeprav koercivni ukrepi proti otrokom niso željni na tem občutljivem področju, se uporabe sankcij ne sme izključiti v primeru nelegalnega ravnanja starša, pri katerem otrok živi (glej Ignaccolo-Zenide, naveden zgoraj, 106. odst.).

3. Ocena sodišča

145. Sodišče opaza, da je po ločitvi/razhodu prvega pritožnika in O.Č. druga pritožnica še naprej živela z O.Č., ki pa ni uradno pridobila skrbništva svojega otroka. Na tej točki prvi pritožnik ni nasprotoval bivanju druge pritožnice pri njeni materi.

146. Sodišče nadalje opaza, da se je postopek, v katerem je O.Č. zahtevala skrbništvo druge pritožnice, začel 22. junija 2004. Po zahtevi prvega pritožnika z 8. junija 2005 je sodišče dovolilo stike z izdajo začasne odredbe 28. novembra 2005. To odredbo je Višje sodišče kasneje razveljavilo ter vrnilo zadevo v ponovno obravnavo. Stiki so bili eventuelno določeni 9. februarja 2006. Dne 22. novembra 2007 sta prvi pritožnik in O.Č. sklenila začasno poravnavo v zadevi, s katero se je prvemu pritožniku dodelilo začasno skrbništvo druge pritožnice. Kar se tiče dokončne določitve skrbništva in ureditve stikov, se je postopek zaključil 4. septembra 2008 s poravnavo med strankama.

147. Sodišče ponovno poudarja, da bo, glede na prejšnje ugotovitve (glej 118. odstavek zgoraj), omejilo preiskavo glede kršitve 8. člena na vprašanje, ali so nacionalne oblasti sprejele potrebne zadostne korake, da omogočijo stike le v obdobju od 22. junija 2004 do 22. novembra 2007.

148. Prva naloga sodišča je, da ugotovi, ali so zatrjevane zamude v postopku glede skrbništva in stikov predstavlja kršitev pritožnikovih pravic po 8. členu Konvencije. V zvezi s tem Sodišče najprej ugotavlja, da je sporni postopek trajal tri leta in pet mesecev, na dveh stopnjah sojenja. V tem obdobju so domača sodišča odločala o glavnem sporu ter o zahtevi prvega pritožnika za začasno odredbo glede stikov.

149. Sodišče v osnovi opaza, da je prišlo v postopku do dveh zamud, za katere je moč odgovornost pripisati državi. Torej, devet mesecev je minilo, preden je sodišče opravilo prvo obravnavo (glej 9. in 12. odst. zgoraj). Druga zamuda, ki je

trajala eno leto se je pojavila v zvezi s težavami sodišča pri določitvi izvedenca psihiatra (glej 40., 53. in 54. odstavek zgoraj). Kljub temu pa dejstva izkazujejo precejšnjo postopkovno aktivnost nacionalnih oblasti za ves čas trajanja postopka (glej 10., 11., 42., 44., 46., 50., 51. in 52. odstavek zgoraj).

150. Sodišče ugotavlja, da je bil postopek, kljub prej omenjenim zamudam, na splošno voden hitro in učinkovito. Sodišče je nenehno zbiralo zadevne podatke (glej 10., 11., 20., 29., 39., 50., 55., 58., 65. in 78. odstavek zgoraj), določilo tri izvedence in sklicalo osem obravnav. Pet obravnav je sodišče opravilo, medtem ko sta bili dve preloženi zaradi bolezni prvega pritožnika.

151. Kar je bolj pomembno, je, da je bila prva začasna odredba izdana le pet mesecev po prvi zahtevi. V naslednjih treh mesecih so domača sodišča odločila o pritožbi prvega pritožnika, razveljavila odločbo sodišča prve stopnje ter ponovno preučila njegovo zahtevo. Pravnomočna odločba o ureditvi stikov je bila tako sprejeta v zgolj osmih mesecih.

152. Sodišče nadalje opaza, da je bilo za domača sodišča odločanje o tem, kateremu staršu naj zaupajo drugo pritožnico, zahtevna naloga. Medtem, ko je sčasoma postalo jasno, da O.Č. trpi za resno duševno boleznijo, so se pojavili tudi določeni znaki, da tudi prvi pritožnik trpi za duševno motnjo (glej 19. odstavek zgoraj). Poleg tega so se morala sodišča ukvarjati s kazensko ovadbo, ki je bila vložena proti prvemu pritožniku zaradi spolne zlorabe druge pritožnice, kot tudi številnimi drugimi kazenskimi ovadbami v zvezi s prvim pritožnikom ali O.Č. Ob upoštevanju odlašanja izvedencev glede vprašanja, kateri izmed staršev druge pritožnice bi bil bolj primeren, da skrbi zanjo, se Sodišče strinja z Vlado, da je zadeva bila zelo zapletena in občutljiva, kar je brez dvoma prispevalo k dolžini postopka.

153. Glede vprašanja, ali je imela dolžina postopka vpliv na družinsko življenje pritožnikov, Sodišče opaza, da pritožnika nista prikazala natančno, v katerih obdobjih so bili med njima onemogočeni stiki zaradi dolžine postopka. Kot je razvidno iz sodnega spisa, je mogoče razločiti le dve kratkih obdobji, ko so bili stiki onemogočeni ali manj pogosti; od 27. aprila do 5. junija 2006 ter od 9. junija do 22. septembra 2006 (glej 45. in 48. odstavek zgoraj). Sodišče opaza, da sta pritožnika trdila, da so bili njuni stiki onemogočeni tudi maja 2005, vendar nič iz spisa ne potrjuje teh obtožb (glej 21. odstavek zgoraj).

154. Sodišče ni spregledalo položaja prvega pritožnika. Kot je znano, lahko odsotnost stikov z enim izmed otrok staršu povzroči hudo trpljenje. Ne glede na to, pa Sodišče, ob upoštevanju, zlasti izida postopka, verjame, da obdobje največ petih mesecev onemogočenih stikov ni moglo povzročiti nepopravljivih posledic na razmerje med pritožnikoma (glej, kot nasprotje, Eberhard in M. proti Sloveniji, naveden zgoraj, 139. odst.).

155. V luči navedenega Sodišče ugotavlja, da zlasti v specifičnih okoliščinah v zadevi in, ob upoštevanju kompleksnosti zadeve, je bil postopek voden učinkovito in zadosti hitro, kot je to zahtevano v 8. členu Konvencije.

156. Sodišče mora nadalje ugotoviti, v luči upoštevanih načel lastne sodne prakse, ali so nacionalne oblasti sprejele zadostne in učinkovite ukrepe, da omogočijo

izvršitev pravice do stika prvega pritožnika, ki je bila določena v odredbi z dne 9. februarja 2006.

157. Sodišče najprej opaza, da je odredba o stikih vsebovala tudi denarno kazen, ki se naloži v primeru, da O.Č. odredbe ne bi izpolnjevala. Sodišče nadalje opaza, da je prvi pritožnik vložil dve zahtevi za njeno izvršbo v obdobju domnevno onemogočenih stikov (glej 45. in 48. odstavek zgoraj) in da so mu domače oblasti takoj odgovorile. Tako so Center za socialno delo Celje zaprosile, da predloži poročilo v zvezi z izvrševanjem pravice do stikov prvega pritožnika, v katerem je ta priporočil sodišču, naj ne kaznuje O.Č., ker je bil njen finančni položaj že tako zelo občutljiv. Tudi, če ne upoštevamo divergence stališč med prvim pritožnikom in O.Č. v zvezi s tem, ali so stiki potekali, Sodišče ne more spregledati dejstva, da sta Center za socialno delo Celje in sodišče skušala najti primerno rešitev za vse vpletene stranke.

158. V zgoraj omenjenih okoliščinah ter ob upoštevanju možnosti odstopanja, do katerega je upravičena država, Sodišče zaključuje, da nacionalne oblasti niso bile neuspešne pri sprejetju potrebnih ukrepov za izvršitev pravice do stikov, ki jih je razumno zahtevati v zahtevni situaciji, s katero so se ukvarjale.

159. Kar se tiče tega, da je prvi pritožnik izjavil, da je bilo bivanje z O.Č. za drugo pritožnico travmatična izkušnja, Sodišče ne vidi nobenih znamenj, da so oblasti ravnale tako, da ne bi upoštevale ranljivosti otroka oz. ga ne bi uspele zaščititi. Sodišče ponovno poudarja, da so domača sodišča imela težko nalogo, ko so se soočala z duševno boleznijo O.Č., domnevno spolno zlorabo drugega pritožnika in na splošno napetimi odnosi med prvim pritožnikom in O.Č. Glede na to, da je že ugotovilo, da je odločevalni proces, gledan kot celota, pritožnikoma zagotovil zahtevano zaščito njunih koristi (glej odstavke 149-156) ter ob upoštevanju dejstva, da so bile odločitve sprejete na podlagi zadevnih razlogov ter podprte z mnenji izvedencev, Sodišče ne more priti do zaključka, da slovenska sodišča niso zadostno upoštevala otrokove koristi.

160. Glede na navedeno v obravnavani zadevi ni prišlo do kršitve 8. člena Konvencije.

II. ZATRJEVANA KRŠITEV 6. ČLENA KONVENCIJE

161. Pritožnika sta se tudi pritožila, da je dolžina sodnega postopka v zvezi s skrbništvom in ureditvijo stikov presegla razumen rok ter s tem kršila prvi odstavek 6. člena Konvencije, ki se v zadevnem delu glasi, kot sledi:

“Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ... v razumnem roku odloča ... sodišče...”

162. Vlada in pritožniki so se opirali na navedbe, povzete v odstavkih 119-123 oz. 124-128.

163. Sodišče opaza, da zaradi razlogov, opisanih zgoraj v 116. in 117. odstavku, ima prvi pritožnik pravico do udeležbe v postopku v imenu druge pritožnice tudi

glede pritožbe po 6. členu Konvencije.

164. Nadalje, Sodišče opaža, da Zakon 2006 nudi možnost vložitve vloge za pravično zadoščenje v roku devetih mesecev od razrešitve zadeve, pod pogojem, da so pritožniki uspešno uporabili pospešitvena pravna sredstva.

165. V zvezi s tem Sodišče opaža, da se je postopek v obravnavani zadevi pravnomočno zaključil 4. septembra 2008. Nadalje opaža, da sta pritožnika vložila vlogo za pravično zadoščenje, ki je bila zavržena, ker ni bila vložena v skladu z Zakonom 2006. Sodišče tudi opaža, da je Državno pravobranilstvo zaprosilo pritožnika, da vložita vlogo, vendar sta to možnost izrecno zavrnila (glej 93. in 94. odstavek zgoraj). V skladu s tem Sodišče zaključuje, da pritožnika nista uspešno izčrpala domačih pravnih sredstev. Poleg tega, sodišče meni, da ni razloga, da bi lahko sklepali, da vloga za pravično zadoščenje ne bi bila uspešna, če bi jo pritožnika uporabila na predpisan način.

166. Ta del pritožbe je potrebno zato zavriniti zaradi neizčrpanja domačih pravnih sredstev v skladu s prvim in četrtem odstavkom 35. člena Konvencije.

IZ THE RAZLOGOV SODIŠČE SOGLASNO

1. Zavrača prvi del predhodnega ugovora vlade v zvezi s pomanjkanjem ustrezne pravne podlage, da bi prvi pritožnik zastopal drugo pritožnico;

2. Razglaša, da je pritožba po 8. členu Konvencije v zvezi z obdobjem pred 22. novembrom 2007 dopustna, medtem ko je preostanek pritožbe nedopusten;

4. razsoja, da ni prišlo do kršitve 8. člena Konvencije;

Sodba je napisana v angleščini in pisno notificirana 30. novembra 2010, v skladu z drugim in tretjim odstavkom 77. člena Sodnega reda Sodišča.

Santiago Quesada Josep Casadevall
Sodni tajnik Predsednik